

Kasteelterrein Buren

Renovatie van het Plantsoen

november 2014

Albers Adviezen Historische Parken

Anja Guinée - Landschapsarchitectuur

Kasteelterrein Buren

Renovatie van het Plantsoen

opdracht:

Wim Kuster
Gemeente Buren
Afdeling Natuur, Milieu en Landschap
De Wetering 1
Postbus 23
4021 VZ Maurik
tel. 14 0344

auteurs:

Dr. L.H. Albers
Ir. A.W.J. Guinée

Albers Adviezen Historische Parken
Hietveldweg 25
7361AB Beekbergen
055-5061395 / 06-51003231
albersadviezen@hetnet.nl

november 2014

Albers Adviezen Historische Parken

Anja Guinée – Landschapsarchitectuur

Inhoud

1. Inleiding	6
2. Beknopte geschiedenis	8
3. Huidige situatie 2014	17
4. Waardestelling	19
5. Uitgangspunten en randvoorwaarden	20
Uitgangspunten gemeente	21
Uitgangspunten plan	21
6. Renovatieplan.....	23
Doelstelling ontwerp.....	23
Voorkant	25
Binnenterrein.....	27
Parkbos.....	30
7. Maatregelen.....	32
8. Bronnen.....	37
Bijlage 1. Chronologie gebeurtenissen en eigenaren Kasteelterrein Buren.....	38
Bijlage 2. Kaart Renovatieplan	41

afb. 1 slingerende beukenlaan en kastanjes langs de zuidrand van het binnenterrein, maart 2014

1. Inleiding

De Gemeente Buren heeft de afgelopen 25 jaar regelmatig een impuls gegeven aan het beheer van het kasteelterrein van Buren in 1992, in 2002 en nu in 2014 is het park weer aan de beurt. Het is terecht dat iedere tien jaar het oude bospark opnieuw grondig wordt bekeken of het beheer nog voldoet aan de doelstellingen van toen en nu, wat is uitgevoerd, wat moet nog gedaan worden en welke nieuwe ingrepen zijn nu noodzakelijk of gewenst.

Mede omdat het park de status heeft van rijksmonument, dienen de plannen gebaseerd te zijn op een historisch onderzoek. Voor het Kasteelterrein van Buren is in 1992 een historisch onderzoek verricht, bijgevoegd als bijlage ¹. Daaruit bleek dat het park op de wallen van het voormalige kasteel in 1860 is aangelegd. De architect is tot dusver niet bewezen op grond van archiefstukken, al is gesuggereerd dat een Zocher het park heeft ontworpen. ² Als dat het geval is geweest, is K.G. Zocher het meest waarschijnlijk, aangezien hij meer heeft gewerkt in de Betuwe, waaronder te Culemborg en Tiel. Buren ligt daar precies tussen.

Belangrijker dan de naam van de ontwerper is een goede analyse van het historische park. Met welke bedoelingen en vormen is het aangelegd, wat is daarvan over en hoe kunnen we de historische gegevens continueren voor de toekomst.

De Gemeente Buren heeft als doelstelling voor het park dat dit in de eerste plaats onderhouden wordt voor de inwoners van Buren om er te wandelen en met de mogelijkheid om evenementen te houden op het binnenterrein. Toeristen mogen er natuurlijk ook van genieten. Het verhogen van natuurwaarden is weliswaar geen hoofddoelstelling, maar vormt een belangrijke factor in het renovatieplan.

¹ Albers, L.H., C. Sieger, Historie Kasteelterrein te Buren, 1992. Bijlage bij Heidemij/Albers, Beheersplan Kasteelterrein te Buren, 1992.

² R.F.P. de Beaufort en H.M. van den erg, De Nederlandse Monumenten van Geschiedenis en Kunst, Deel III De Provincie Gelderland, De Betuwe, 's-Gravenhage 1968, p.96.

2. Beknopte geschiedenis

De geschiedenis van het kasteel en het terrein rond het kasteel is gereconstrueerd op grond van eerder archief- en terreinonderzoek van Albers Adviezen in 1992, van archiefonderzoek door Albers Adviezen ten behoeve van de bouwgeschiedenis in 2000 en van het archeologisch boor- en weerstandsonderzoek door RAAP in 2000 en de opgraving door middel van proefsleuven van een deel van de fundamenteën van het kasteel en de voorburcht in 2003. Het rapport met documentatie over het kasteel Buren (Albers Adviezen 2000) is niet gebruikt bij het maken van het RAAP archeologisch rapport uit 2003, zodat over de bouwhistorie meer bekend is dan blijkt uit het RAAP rapport.

Fase 1: Middeleeuwen

12^e eeuw woontoren

Het kasteel werd aangelegd op het zand van een oost-west gelegen stroomrug. Aan de noordzijde van deze stroomrug lag een met klei en restmateriaal ingevulde oude riviergeul.³

Uit 1190 is al een Otto van Buren bekend⁴, maar de oudste vermelding van het kasteel dateert van een eeuw later, uit 1298. Het is goed mogelijk dat er al in de 12^e of zelfs 11^e eeuw een woontoren stond, want bij de sloop van het kasteel in 1809 werd 400 ton tufsteen verkocht. Tufsteen werd sinds de 11^e en 12^e eeuw veel gebruikt voor aanzienlijke gebouwen. Het oudste gebouw bestond mogelijk uit een rechthoekige woontoren die uit tufsteen was opgetrokken (de zuidoostelijke toren). Het gebruik van tufsteen als bouw materiaal nam af, toen vanaf de 13^e eeuw baksteen werd toegepast.

13-15^e eeuw kasteel met voorburcht

In 1335 werd het kasteel door vijandelijke troepen ingenomen en beschadigd en bijna een eeuw later in 1430 werd het opnieuw ingenomen.

Intussen werd de tufstenen woontoren uitgebouwd tot een vierkant kasteel, bestaande uit twee woonvleugels (aan de noord- en westzijde) en grote torens op de vier hoeken van het kasteel. In deze periode werd de voorburcht gebouwd met ook twee torens, op de noordoost- en zuidoosthoek. In 1493 raakte het kasteel opnieuw zwaar beschadigd toen Karel van Egmond, Hertog van Gelre het kasteel belegerde.

Fase 2: Verbouw en uitbreiding kasteel 16^e eeuw

Floris en Maximiliaan van Egmond hebben tussen 1521 en 1549 grote betekenis gehad voor de verbouwingen en uitbreiding van het kasteel. Aan het oude kasteel werd aan de oostzijde een nieuwe woonvleugel gebouwd. Tussen 1530 en 1535 werd een zware toren gebouwd zo blijkt uit archiefstukken (Broeders 2000, p.11). Verder werd het terrein om de kasteelgracht omstreeks 1530 voorzien van een rechthoekige omwalling met op de vier hoeken een rondeel met geschutskelder, dit om de verdediging van het kasteel toch nog zo optimaal mogelijk te maken. De werkzaamheden stonden onder leiding van diverse bouwmeesters, waaronder Rombout II Keldermans (vóór 1530). Andrien Seron was architect voor het kasteel te Breda, waar in de bouwloos de natuurstenen ornamenten voor het kasteel van Buren werden gemaakt. Het is dan ook goed mogelijk dat Seron ook architect was voor het kasteel van Buren. Alessandro Pasqualini heeft als vestingbouwkundige van de fortificaties van Buren wel toegezien op de bouwactiviteit van het kasteel, maar er waarschijnlijk niets van ontworpen. Tomasso Vincidor is ook wel genoemd als architect.⁵

³ P.A.A.M. van Kempen, Raap, 2003, p.

⁴ Fred Vogelzang, Kastelen in Gelderland, 2013 p.188,

⁵ Bovenstaande alinea is gebaseerd op P.W.A. Broeders, L.H. Albers, Kasteel Buren documentatie, Albers Adviezen 2000.

Fase 3: Aanleg tuinen en dreven 1608-1647

In de eerste helft van de 17^e eeuw werden rondom het kasteel diverse tuinen aangelegd.

Filips Willem, Prins van Oranje liet bij zijn terugkomst uit Brussel in 1608 aan de zuidkant van de buitengracht een tuin aanleggen op een perceel weiland naast de huidige katholieke kerk, de zogeheten Prinsentuin. Van deze tuin is een schilderijtje⁶ gemaakt, dat is afgebeeld in het historisch rapport van 1992.

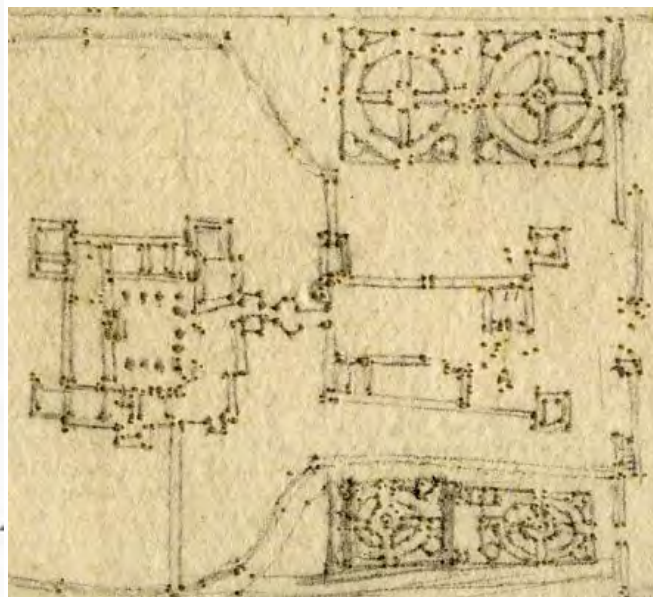
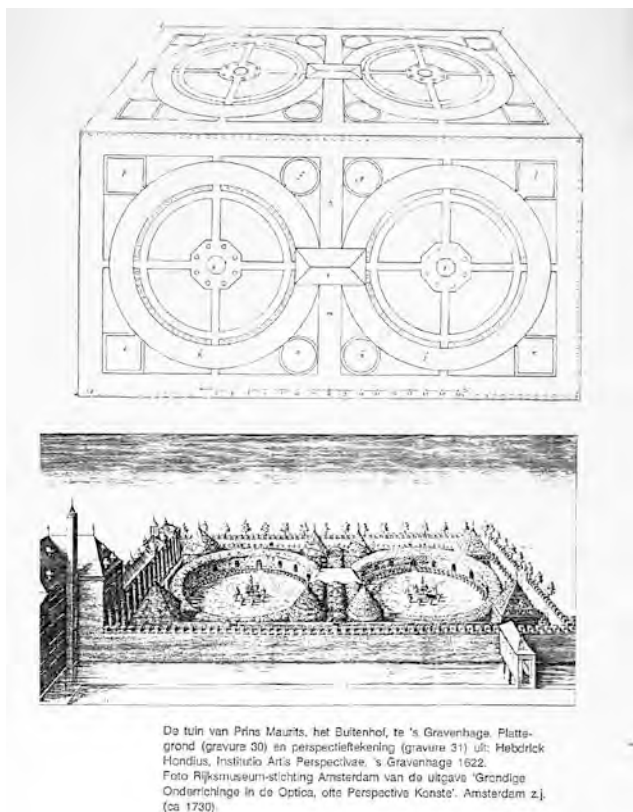
Schilderij Prinsentuin: aan de linkerkant van deze geometrische tuin bevond zich een loofgang met daarachter een tuingedeelte met bomen en hagen dat door een laag hek werd omgeven. De rechterkant van de tuin werd vormgegeven door perken en lage haagjes die in rechthoekige vakken verdeeld waren. Ook waren hier een wit houten zitje en een vierkante fontein (met dolfijnen op de hoeken) aanwezig. De plattegrond van de tuin op de kaart van ca 1625 in het Koninklijk Huisarchief correspondeert niet met dit schilderij.

Toen Maurits eigenaar was van het kasteel van Buren tussen 1618 en 1625 is begonnen met de aanleg van twee tuinen binnen de wal. De Grote hof, de noordelijke tuin binnen de wal werd hierbij als eerste aangelegd, waartoe 30 linden en 6000 haagbeuken, 35000 “Ligustrum ende een parthije Spaensche doorn [vuurdoorn] werden aangevoerd. Iepebomen werden over de “hegwercke” of “barseaus” gebonden. De linden werden op de laan geplant vóór het binnegaan van de hof. Vervolgens werd de Kleine hof, de zuidelijke tuin binnen de wal aangelegd. Deze tuinen waren identiek aan de tuin naast het Mauritshuis aan het Buitenhof. De tuin te Den Haag was het voorbeeld in een boek over perspectiefloor. De plattegronden van de kaart van 1628 en die in het boek komen met elkaar overeen (zie afb. 2).

afb. 2 ca 1628 Koninklijk Huis Archief

⁶ zie L.H. Albers en C. Sieger, Historie Kasteelterrein te Buren 1992, foto p.10.

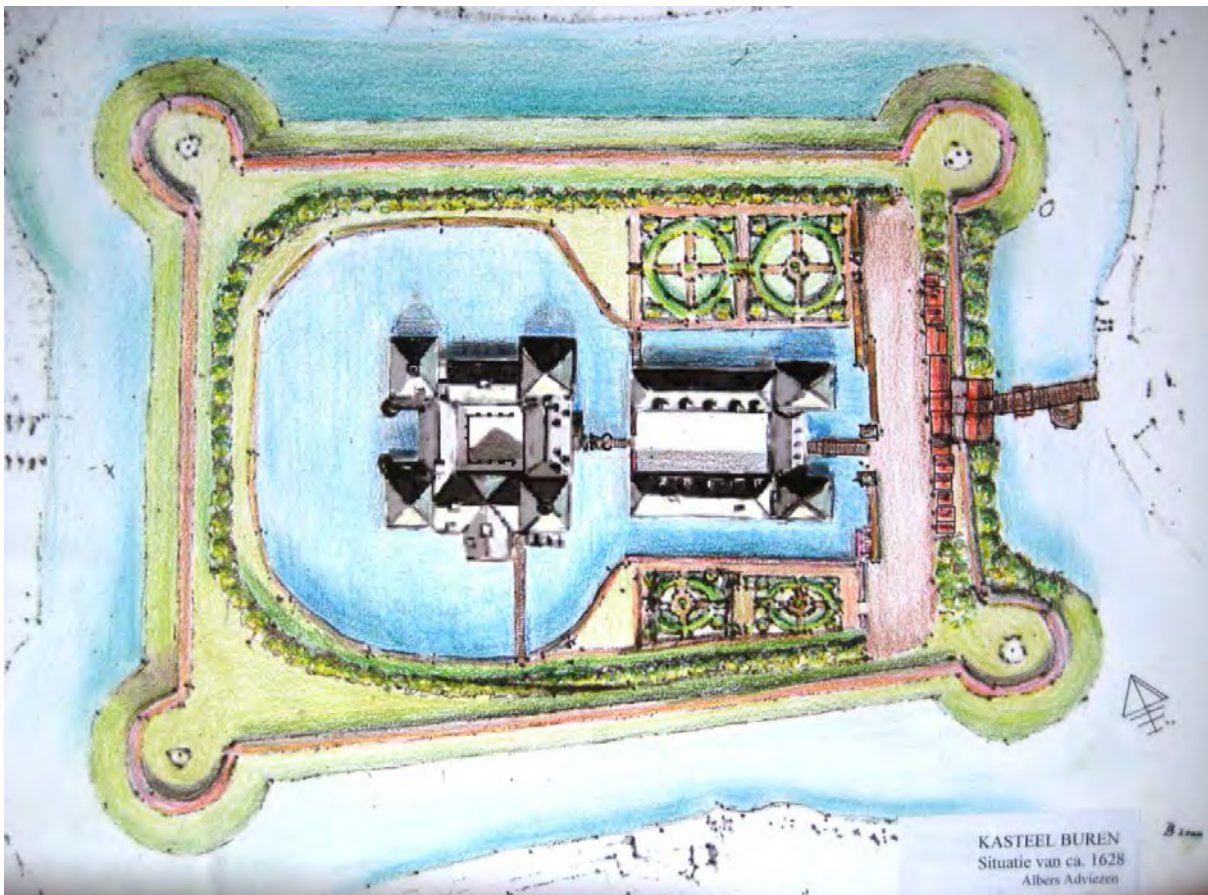
afb. 3a De tuin van Prins Maurits in het boek Hendrick Hondius, *Institutio Artis Perspectivae*, 1622, coll. KB
afb 2b detail uit kaart ca 1628 KH archief

Frederik Hendrik van Nassau werd in 1625 erfopvolger van Maurits. Behalve de twee hoven binnen de wal werden er ook tuinen buiten de wal aangelegd. Rond 1630 was het kasteelterrein dan ook omgeven door vijf tuinen, aan de zuidkant de vermoedelijk in 1608 aangelegde Prinsentuin, aan de westkant de 'Renbaan' met een sterpatroon van drie elkaar kruisende lanen en de noordelijke tuin bestaande uit een rechthoekig terrein met eveneens een stervormige padenstructuur. Deze is inmiddels bebouwd.

Omstreeks 1630 werden tevens De Nieuwe Dreven aangelegd op last van Federik Hendrik, later de Toeren genoemd, een vijfhoek, waarvan nog steeds niet zeker is of die alleen functioneerde voor de schoonheid en de jacht of toch nog een militaire functie had.

In 1636 besloot Frederik Hendrik ook het kasteel te verfraaien, vooral de binnenkant. Hij gaf opdrachten aan Jacob van Campen, Johan van Swieten en Pieter Post. De werkzaamheden die hiertoe behoorden duurden uiteindelijk tot 1647.

Het 16de eeuwse kasteel met zijn wallen kan men zich voorstellen als in onderstaande tekening.

afb. 4 Het 16de eeuwse kasteel in zijn gracht met wallen met stenen muren, woningen op de kasteellaan.

Fase 4: Verval kasteel 1647-1804

Na het overlijden van Frederik Hendrik begint de periode van verwaarlozing en verval. Willem III (zoon van Frederik Hendrik) en zijn vrouw Maria Stuart III hadden geen belangstelling voor Buren. Het kasteel werd grotendeels van zijn inrichting ontdaan, de tuinen verwilderden en het gebouw raakte in verval. Willem II tot Willem V waren de successievelijke eigenaren, maar hun kasteel bleef links liggen. De hovenier en plantagemeester Cornelis van Langelaar (1676-1748) benoemd in 1705 kreeg steeds hogere functies van de Domeinraad, de beheersinstantie namens de successievelijke stadhouders.⁷ Zo werd de omgeving van het kasteel, de huizen op de voorburcht en langs de kasteellaan wel bewoond. De dochter van Langelaar was gehuwd met een agent die op het kasteel te Buren woonde zie noot 4.⁸

Het kasteel is veel getekend en geschilderd. De meeste tekeningen dateren van de jaren 20 en dertig van de 18^e eeuw. Aan het eind van deze eeuw werd het kasteel niet meer bewoond. In 1789 werden Pruisische troepen in het kasteel ingekwartierd. Vervolgens werd het gebruikt als hospitaal voor Hessische en Engelse militairen die het helemaal uitwoonden.

Fase 5: Afbraak Kasteel 1804-1883

Na de instelling van de Bataafse republiek werd het kasteel als bezit van het Huis van Oranje verbeurd verklaard. Tijdens de republiek was er weinig zorg voor het gebouw en de terreinen. Bovendien kon men geen bestemming voor het kasteel vinden, waardoor in 1804 door de regering werd besloten het kasteel, de drostwoning en een groot gedeelte van de gebouwen en stallen voor afbraak te verkopen. Bij die gelegenheid werd de gemeente Buren eigenaresse.

⁷ zie Blog Cascade 2008: J.C. Langelaar <http://vanlangelaar.blogspot.nl/2008/09/het-einde-van-de-kasteeltuin-buren.html> De dochter van Cornelis van Langelaar woonde in 1756 met haar man, een sergeant op het kasteel.

⁸

In datzelfde jaar begon men met de afbraak van het kasteel. Het bruikbare materiaal, zoals bakstenen, balken en palen, werd aan belangstellenden verkocht. Het puin werd in de binnengracht rond het kasteel geworpen, de aarden wallen werden in de buitengracht geschoven. De afbraak van het kasteel duurde uiteindelijk tot 1883, toen als laatste de voorpoort werd gesloopt.

afb. 5 Kadastrale Minuutplan 1826. Het park is nog niet aangelegd. Alleen het poortgebouw resteert. Het binnenterrein was in gebruik als 'teelland'.

Fase 6: Aanleg begraafplaats 1828-1883 werd

In 1828 werd op het noordoostelijk rondeel de Algemene begraafplaats aangelegd, omdat de oude begraafplaats naast de kerk te klein was geworden. De plaats op het oude kasteelterrein was door de Gemeente aan het kerkbestuur aangeboden.

afb. 6 In 1846 lag er nog geen plantsoen op de voormalige wallen rond het afgebroken kasteel, wel een begraafplaats. De Algemene begraafplaats ontstond uiteindelijk in verschillende fasen.

In 1847 werd de Israëlitische begraafplaats verhuisd naar een plek naast de Algemene begraafplaats. Voorheen begroef de Joodse gemeenschap van Buren haar doden buiten de stad, aan de Aalsdijk, totdat een grafveld in het plantsoen op de Kasteelwal uitkomst bood.

De huidige aanleg van de begraafplaats dateert hoogstwaarschijnlijk van 1883. In dat jaar vonden namelijk ook de aanbestedingen plaats van het entreegebouw en het ‘vloedvrij loocaal’ waar sinds de overstroming van 1809 op aangedrongen was. Dit vloedvrije gebouw werd op het hoogste punt van de wal gezet zodat het bij hoog water als wijkplaats voor de bevolking kon dienen.

Fase 7: Uitbreiding Plantsoen 1860

In 1859 werd door de Gemeenteraad besloten het Plantsoen, op het voormalig kasteelterrein uit te breiden, waarna men een jaar later met de werkzaamheden begon. Hierbij werden de wallen verlaagd, waarbij de aarde werd gebruikt om de brede gracht om de wallen te versmallen en zo het park te vergroten. Het binnenterrein bleef in gebruik als “teelland” ofwel als volkstuinten en fungeerde als open ruimte in het park. De wallen werden daarentegen bebost.

afb. 7 1870 plantsoen met slingerpaden rond volkstuinten op het voormalige kasteelterrein.

In 1884 beschreef J. Craandijk het plantsoen van Buren als volgt:

Ook het groote, digtbegroeide bosch, dat wij eenigen tijd aan onze regterhand hebben, eer wij het stadje bereiken, maakt nauwelijks een uitzondering. Door breede sloten van den weg gescheiden, zouden wij er geen ingang kunnen vinden, en waar 't ons gelukt er een blik in te slaan, daar meenen wij lange lanen van iepen en esschen en uitgestrekte boschjes van elshout en struiken te zien. Voor de inwoners van Buren is dit kasteelbosch een gezochte wandelplaats, maar den voetreiziger bereidt het de gewenschte gelegenheid niet, om eens af te wijken van den grooten weg, en het schijnt ook niet zóó uitlokkend, dat wij 't gemis van een toegang grootelijks hebben te betreuren. ... bron: Jacobus Craandijk, Wandelingen door Nederland met pen en potlood. Deel 7. Kruseman & Tjeenk Willink, Haarlem 1884

Lanen van iepen en essen waren er in 1884 en elzen stonden er in het bos. Het “kasteelbosch” was aantrekkelijk voor de inwoners van Buren, maar niet zo bijzonder dat Craandijk er een kijkje ging nemen.

afb. 8 Combinatie van de fundamente van het 16^e eeuwse kasteel met het park 19de eeuwse park, door P. Broeders Albers Adviezen 2000

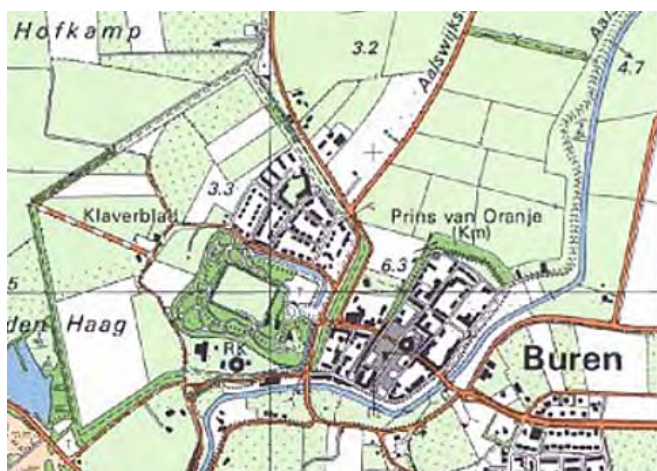
Fase 8: 20ste eeuw-heden wandelpark

Het rechthoekige kasteelterrein functioneerde in de 20ste eeuw vooral als sportterrein en volkstuinengebied.

Door archeologisch onderzoek werd in 2000 onder het maaiveld de fundering van de hoofdburcht teruggevonden (zie literatuur 2000 en afb. 11). In 2003 zijn proefsleuven gegraven en een deel van de fundamente blootgelegd. De funderingen van het kasteel bleken uiteindelijk zo goed bewaard te zijn gebleven dat de verschillende bouwfases te reconstrueren waren (zie literatuur 2003).

Momenteel is het kasteelterrein als park in gebruik. Alleen de buitenste omwalling en een monument herinneren nog aan het vroegere kasteel. Het park vervult vooral een functie als wandelpark.

Tennisbanen worden dagelijks gebruikt. Specifieke festiviteiten als de Burense speldagen en een jaarmarkt vinden plaats op het grote grasveld in het binnenterrein.

afb. 9 topografische kaart 1990

afb. 10 Het plein in 1907, een versierd ovaal maar zonder doornicht.

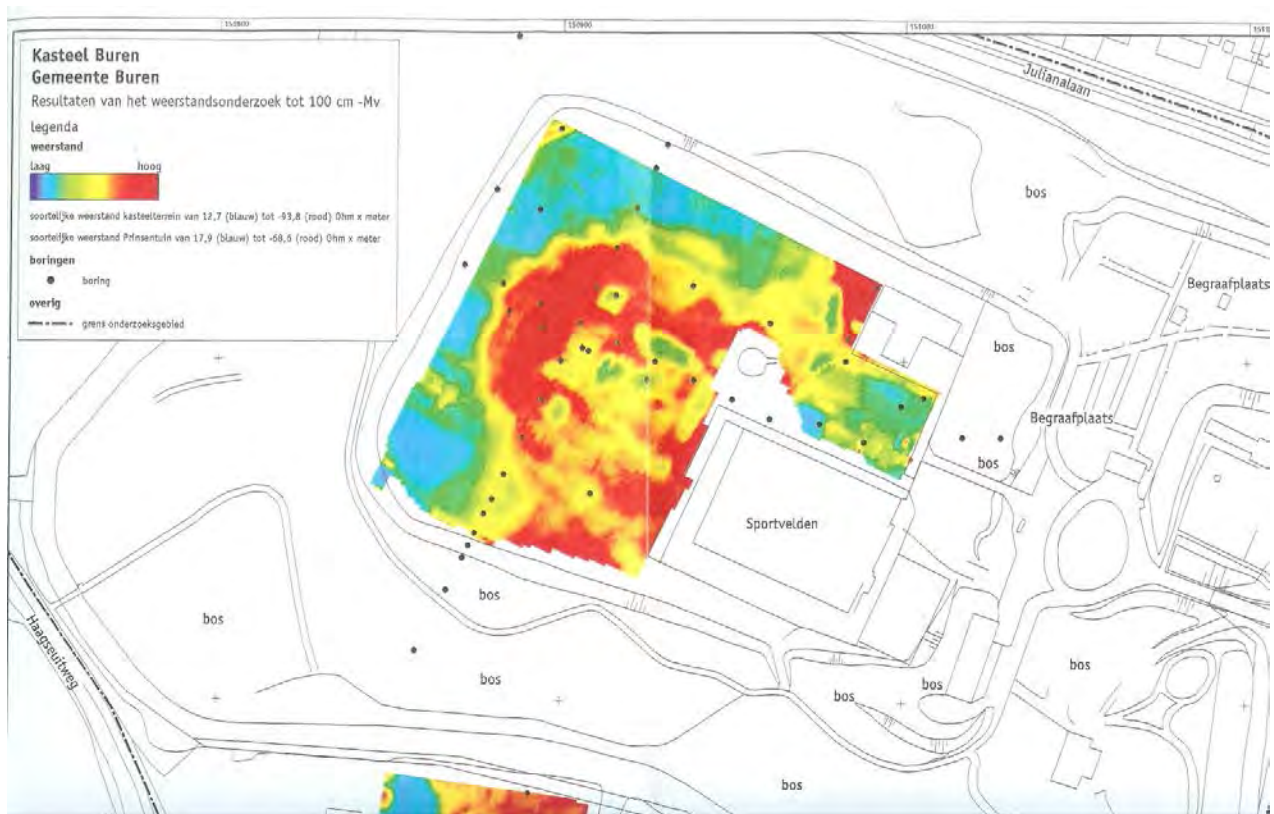
afb. 11 Toegangslaan in 1920, kastanjes langs de toegangslaan, nu nog een enkele beuk en jongere esdoorns.

Enkele archeologische vondsten van de opgraving in 2003⁹

Enkele gevonden bouwmaterialen

- Resten van een baksteenoventje, wat erop duidt dat er stenen in de buurt van het kasteel zijn gebakken.
- In Put 5: sporen 49-
- rode en gele bakstenen (spoor 51 en 55)
- spoor 56: geel-, rood- en groengeglazuurde bakstenen in 5 formaten, rommelig gemetseld (vondst 79)
- spoor 58: paarsige stenen in mooi metselwerk in kruisverband met mooie voeg. Het betreft waarschijnlijk een restauratie aan de buitenzijde van de toren in kleine paarsige stenen (24x11x5,5).

⁹ 2003 Plantsoen Buren: het kasteel, Gemeente Buren, een archeologisch onderzoek, P.A.M.M. van Kempen, Bureau RAAP Amsterdam, RAAP-Rapport 934.

afb. 12 weerstandsmeting RAAP 2000, rood: de gracht is gevuld met puin: veel weerstand; puin in de Grote Hof naast het scouting gebouw.

afb. 13 Reconstructie van het kasteel met tuinen, A. Guinee 2014

3. Huidige situatie 2014

Feitelijk zijn er in het parkbos twee hoofdroutes, één langs de binnenrand, de ander langs de buitenrand. Deze worden onderling met paadjes verbonden, waardoor men van beneden – de buitenrand- naar boven langs de binnenrand kan lopen. Dat zorgt voor een grote variatie aan wandelmogelijkheden met de daaraan gekoppelde beelden: uitzichten over de lengte van de grachten, over het binnenterrein, door het bos naar buiten en vanuit de westelijke bosrand naar de Dreven of Toeren.

Er zijn slingerende beukenlanen aan de noord- en de zuidkant, een pad met veel kastanjes erlangs in de zuidoosthoek.

De veelheid van deze slingerpaden is niet alleen typerend voor een landschapspark uit het begin van de 19^e eeuw, maar het functioneren ervan wordt ook bewezen door zijn vele bezoekers. Op zo'n klein oppervlak kan men op vele verschillende manieren rondwandelen, en dat gebeurt dan ook.

Begroeiing

In het park vinden we twee hoofdboomsoorten, waarbij we Paardenkastanjes vooral aan de zuidkant en beuken hoofdzakelijk aan de noordkant aantreffen. Een combinatie van beide boomsoorten ziet men aan de westkant van het park. Door het tellen van de jaarringen van reeds eerder gevelde bomen konden we concluderen dat deze kastanjes en beuken veelal omstreeks 1880-1900 zijn aangeplant. Rond het binnenterrein staan majestueuze Paardenkastanjes maar ook groepen Robinia pseudo-acacia.

Een oude beuk en een vijftal kastanjabomen staan om het voorplein bij het herinneringsmonument. De kastanjes bij het “vloedvrije gebouw” nu tennisclubhuis zijn meerstammige bomen. Op de begraafplaats staan nog verschillende oude beuken.

De kastanjabomen en robinia's om het open binnenterrein staan daar wegens hun sierwaarde. De kastanjes zijn dikwijls meerstammig, zij markeren bijzondere plekken zoals het zuidoostelijk rondel of zij staan aan weerszijden van de denkbeeldige hoofdas. Aan het noordwestelijke heuveltje, waar het rondel lag, staat een kolossale beuk met zijn wortels uitgespreid over de heuvel. Hij heeft een brandplek onderin de stam. Wat binnenkort het lot van deze boom zal zijn is nog niet bekend. Waardevol zijn de bomen langs en op de hoekpunten van de slingerende wandelpaden, die typerend zijn voor de historische aanleg van het park.

Tussen de slingerende paden stond veelal hakhout. Restanten essenhakhout worden teruggevonden in het park.

In het kader van het Beheerplan van de Heidemij is in 1992 een kaart gemaakt met daarop de bomen van behoorlijke omvang. Daarvan is de soort bekend. Deze kaart hebben wij vergeleken met de situatiekaart van 2002 (Groenplan 2002) en de situatie februari 2014.

In 10 jaar tijd tussen 1992 en 2002 zijn 11 grote bomen gekapt : 1 esdoorn, 5 beuken (verspreid staand) en 5 wilgen (noordwesthoek).

Tussen 1992 en 2014 zijn 32 bomen gekapt. In de laatste 12 jaar dus 21 bomen, twee maal zoveel als tot 2002.

Dat betekent dat de oude bomen nu versneld van conditie verslechteren. Vooral veel oude beuken met grote kronen (12) en oude kastanjes (7) moesten gekapt worden.

Aantal historische bomen in 1992 en 2014

Boomsoorten	Situatie 1992	Situatie febr. 2014	Aantal gekapte bomen
Esdoorn	13	8	5
Paardenkastanje	49	42	7
Linde	2	1	1
Beuk	53	41	12
Wilg	5	0	5
Diversen	14	12	2
Totaal aantal bomen	136	104	32

Inmiddels heeft dan ook al de nodige verjonging plaats gevonden. Langs de paden staan al vele vitale bomen van een nieuwe generatie, beuken langs de paden. Bosvakken zijn op grond van het plan van 2002 al eens gedund. Dat dient echter al weer te gebeuren. De te planten bomen die in het plan van 2002 stonden aangegeven in de hoekpunten van de paden, zijn niet geplant. Drie bomen in hoeken van paden zijn sinds 2002 nog verdwenen. Aan het essenbos aan de zuidkant tussen de paden is te zien dat het vroeger hakhout was. De spaartelgen hebben van onder verdikte stammen. Hier staan ook restanten iepenhakhout.

Ook hebben we gekeken naar de vitaliteit van de historische bomen in het park, zie onderstaand schema.

Vitaliteit van enkele bomen

Boomnummer kaart 1992	Boomsoort	Maatregel na controle
22	Kastanje	Hekje om boom voor het vrachtverkeer
84	Beuk, westrand	Mindere staat (brandgat), moet in de gaten gehouden worden
89	Beuk, nw-rondeel	Slechte staat, moet kritisch naar gekeken worden
122	Kastanje zw rondeel	Slechte staat (stamrot), vormt risico voor de wandelaar, moet kritisch naar gekeken worden
130	Kastanje zw rondeel	Slechte staat (stamrot) vormt risico voor de wandelaar, moet kritisch naar gekeken worden
148 vak 160	Kastanje in hoek paden	Kappen

Dit schema is niet compleet want de officiële Visual Tree Assessment (VTA-keuring) moet nog gedaan worden.

Heesters

Verder staan er diverse heestersoorten in de bosvakken, niet veel historische heesters, slechts een enkele meidoorn heeft een oude stam. De sneeuwbes die in 2002 nog rijkelijk aanwezig was, is door beheer al tot redelijke proporties teruggedrongen. In het parkbos bevinden zich behalve sneeuwbes ook hazelaar, meidoorn, kornoelje, kardinaalsmuts, vlier, bosaalbes, bramen.

Bosaalbes (*Ribes rubrum*) en een enkel exemplaar van kruisbes (*Ribes uva-crispa*) wordt in het park aangetroffen. Hoewel de soort inheems kan zijn, zijn de pitjes vermoedelijk uit een tuin meegenomen door vogels. Op enkele plekken aan de zuidkant bedekt de aalbes de bosbodem. Bramen zijn er zeker ook, niet in hinderlijke mate.

Stinsenplanten

Kraailook, Italiaanse aronskelk, boshyacynth, sneeuwkllokjes en vogelmelk.

4. Waardestelling

afb. 14 Kaart rijksmonument (blauw) met de erfpacht (zwart, gearceerd) en het eigendom van derden (gearceerd).

Monumentale waarden

De monumentale waarden in het park bestaan uit de hoofdstructuur en elementen als gebouwen en begroeiing.

Hoofdstructuur

De hoofdstructuur van het park wordt gevormd door de volgende elementen. Allereerst het grasland van het binnenterrein, waar tot in de 19de eeuw het kasteel met voorburch lag in zijn gracht. Daaromheen ligt het parkbos met zijn vele slingerpaden en slingerlanen. Het park wordt omgeven door de restanten van de oorspronkelijke gracht. Twee van de vier rondelen zijn nog als heuveltjes zichtbaar in het park, een derde werd compleet afgegraven, terwijl op het vierde noordoostelijke rondeel de begraafplaats ligt. Om op het terrein te komen gaat men over de dam door de gracht, waar het stenen deel van de voormalige brug nog onder verborgen ligt. Zo komt men op het voorplein met een ovaal perk uit de 19de eeuw, waarachter het pad naar het binnenterrein naar beneden loopt.

Kernwaarden

Het entreegebouw tot de begraafplaats, gebouwd in 1883, draagt bij aan de hoofdstructuur. Dat geldt ook voor het hoge vloedgebouw, nu clubhuis van de tennis vereniging, het visueel centrum voor het binnenterrein waar zichten naartoe en vanaf gaan. Het stenen monumentje ter herinnering aan het kasteel behoort ook tot de kernwaarden van het park.

Cultuurhistorische waarde van de bomen

Het park wordt gekenmerkt door zijn oude bomen. Daarvan zijn beuken en kastanjes het meest opvallend, omdat ze veelal op bijzondere plekken zijn geplant. Kastanjes staan vooral aan de zuid- en westkant van de open ruimte van het binnenterrein en beuken hoofdzakelijk langs de west- en noordkant. Aan de westkant staat dus een combinatie van beide boomsoorten, met her en der ook soorten als esdoorn en linde. Robinia's staan langs de noord en zuidwestkant van de open ruimte. Zie verder de beschrijving van de huidige situatie hierboven.

De cultuurhistorisch waardevolle bomen staan verspreid door het hele park.

afb. 15 Joodse begraafplaats, februari 2014

afb. 16 zicht over de zuidelijke sloot, kijkend van oost naar west, de Toeren, maart 2014

5. Uitgangspunten en randvoorwaarden

Uitgangspunten gemeente

Aan het begin van de opdracht heeft namens de gemeente Buren Wim Kuster kernachtig de uitgangspunten voor het plan als volgt geformuleerd.

“Cultuurhistorie gaat in Buren voor gebruikersgemak en natuur.

Het kasteelterrein is in de eerste plaats voor de Burenaren. Toerisme volgt op de Burense functies (tennis, scouting, wandelen, jaarmarkt, schaatsbaan)

Ontwerp op basis van de cultuurhistorische gegevens (Rijksmonument). Het plantsoen dat in 1860 werd aangelegd is normgevend, de archeologische gegevens zijn daaraan ondergeschikt.

Wel terugbrengen van gracht bij ingang en herstel of zichtbaar maken van de brug.”

Uitgangspunten plan

1. Cultuurhistorie:

- Behoud van de cultuurhistorische gegevens als de structuur, de grote eenheden van het binnenterrein, de omringende schil van bospark, het relief, en van elementen als de paden, oude bomen zolang als mogelijk, bijzondere plekken als de rondelen, begraafplaatsen.
- Zichtbaar maken van historische elementen.

2. Functies in stand houden, verder ontwikkelen en mooier maken:

Primair: park voor bewoners van Buren en omgeving

- wandelpark voor de bevolking, hond uitlaten
- het binnenterrein en parkbos beter op elkaar afstemmen met mooie opgangen; het bospark boven en om het grasveld als een theater.
- buiten verblijven, zitten in de zon of schaduw
- begraafplaatsen
- tennisbanen, hoge vloedgebouw / verenigingsgebouw
- scouting gebouw

Secundair: medegebruik door toeristen

- toeristische functie verhogen
- wandelroutes, kort en lang
- verblijfplaats

Eigentijdse functies verbeteren en verhogen

- theater en tribune functie
- jaarmarkt
- schaatsbaan
- Burense speldagen

3. Natuur en water

- Natuurwaarden in stand houden en verhogen door goed beheer
- Inheemse beplanting kan natuurwaarden verhogen

afb. 17 Doorzicht in de as van de Dreven (Toeren) uit 1630, februari 2014

afb. 18 Het pad gaat tussen beuken door met zicht over de Renbaan of het Toernooiveld, februari 2014

6. Renovatieplan

Doelstelling ontwerp

- mooier maken van het park als geheel
- relatie bospark-binnenruimte verbeteren
- beter zichtbaar maken van de cultuurhistorische waarden
- relatie met stad verbeteren
- relaties met landschap verbeteren
- verkeerssituatie verbeteren
- functies verbeteren en verhogen

Het plan voorziet in oplossingen voor de volgende elementen:

Voorkant

- gracht verbreden aan weerszijden van de dam.
- Restanten toegangsbrug zichtbaar maken. Geen brug maken, want echte monumenten zijn er genoeg in het stadje.
- poortgebouw niet herbouwen, want te veel, reeds drie gebouwen aanwezig aan en bij het voorplein
- ovaal plein met bomen erbij, doorzicht naar het erachter gelegen binnenterrein. Het plein krijgt een struikenperk aan de zuidkant, een rozenperk tegenover de ingang naar de begraafplaats.
- halfverharding om het ovaal vanaf de Dreef.

Binnenterrein

- Mooie opgangen van beneden naar boven
- mooie toegangsweg naar binnenterrein, waar 2^e brug was
- rand van haagbeuken handhaven
- scoutinggebouw verfraaien
- tennisbaan beter inpassen, meidoornhaag om tennisbaan
- kasteel aanduiden
- voorburcht aanduiden
- talud van de wallen laten zien

Parkbos

Boskarakter met opvallende bomen op belangrijke plekken, struiken en stinsenplanten zorgen voor het verrassingseffect, veel inheemse beplanting wegens natuurwaarden.

- oude bomen zolang mogelijk handhaven
- verdwenen bomen herplanten, het bosbeeld is ondergeschikt aan het padverloop en de bijzondere bomen en plekken.
- padenloop herstellen
- paden deels in halfverharding, deels de oude klinkers en bosbodem
- zuidwest rondeel beter zichtbaar maken
- noordwestrondeel in stand houden, o.a. blijven aanaarden
- begraafplaats op het rondeel handhaven
- Joodse begraafplaats handhaven

afb. 19 zoekgebied voor aanduiding van kasteel en voorburch, in combinatie met aanwezig monument en kunstwerk

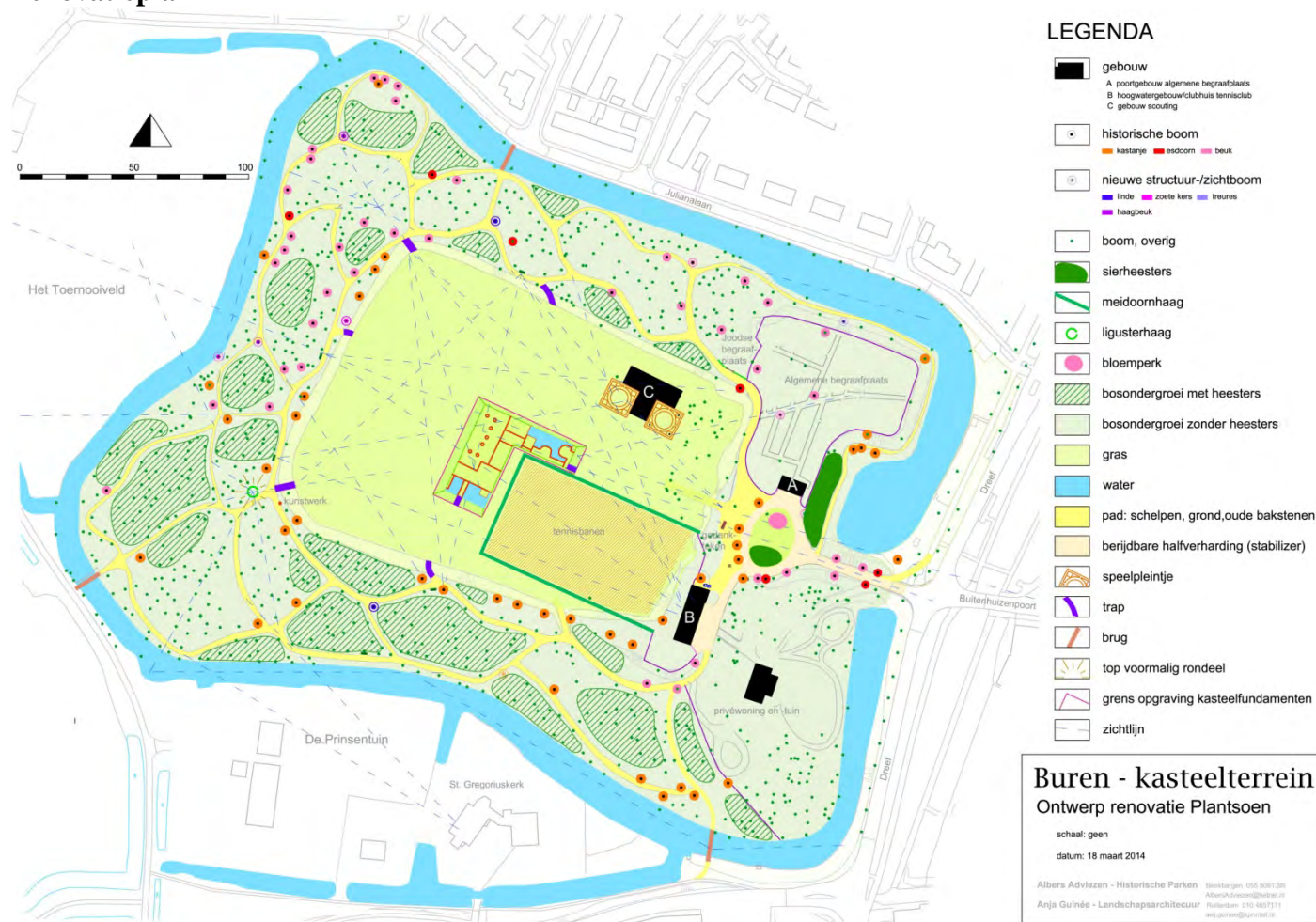
Funcies verbeteren

- mooiere wandelroute door het park met nieuwe brug

afb. 20 voorgestelde NS wandelroute over een nieuwe brug

Renovatieplan

afb. 21 Plantekening met zichtlijnen

Voorkant

afb. 22 a,b zuidelijke gracht verbreden

noordelijke gracht verder uitgraven met behoud kastanje

- Grachten verbreden aan weerszijden van de dam. Oude bomen laten staan. Jonge bomen kappen zodat een zo ruim mogelijk doorzicht ontstaat.
- Restanten toegangsbrug zoveel mogelijk laten zien. Geen brug maken, want echte monumenten zijn er genoeg in het stadje.
- Poortgebouw niet herbouwen, want te veel, er zijn reeds drie gebouwen aanwezig aan en bij het voorplein: entreegebouw begraafplaats, stenen monumentje, vloedgebouw/clubhuis tennisvereniging.

afb. 23a,b Ontwerp toegangsweg en voorplein met doorkijk naar het binnenterrein. Restanten van de stenen brug. Er zijn reeds 3 gebouwen aanwezig: A. entreegebouw begraafplaats, B. clubhuis tennisvereniging.

A. entreegebouw begraafplaats

B. gedenkteken/monument ter herinnering aan het kasteel

- Ovaal plein met bomen er onregelmatig omheen, doorzicht naar het erachter gelegen binnenterrein. Het plein krijgt een struikenperk aan de zuidkant, een rozenperk tegenover de ingang naar de begraafplaats.

- Halfverharding op toegangsweg vanaf de Dreef en om het ovale perk.

Huidige situatie: Asphalt als halfverharding

Plan: Stabilizer als halfverharding zorgt voor natuurlijke uitstraling

Binnenterrein

afb. 24 Detail renovatieplan voor het binnenterrein, hele plan zie achterin.

- Mooie toegangsweg naar binnenterrein is nodig.

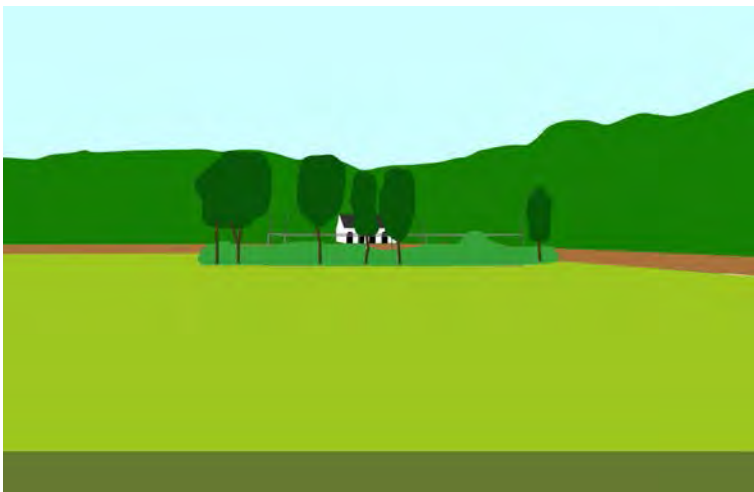
afb. 25 huidige toegangsweg naar het binnenterrein is een rommel van losse elementen

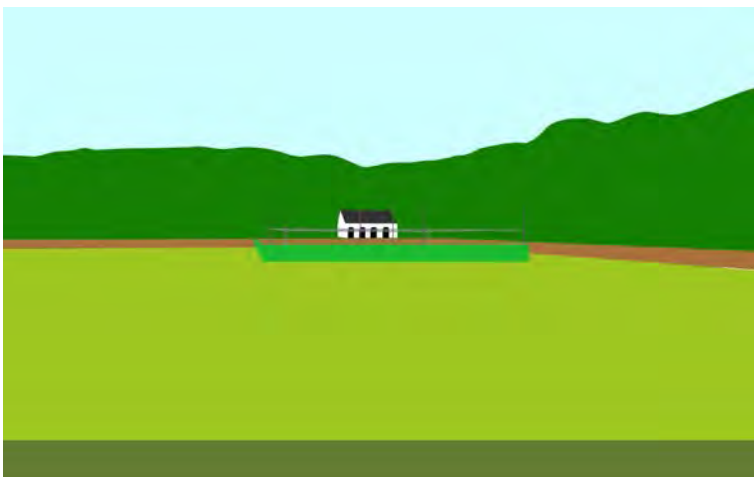
afb. 26 Doorzicht vanaf de begraafplaats richting het binnenterrein

- Gras laten doorlopen tot onder de bomen ten oosten van het scoutinggebouw. Daartoe een aantal bomen kappen. Tevens doorzicht maken van boven af van de begraafplaats.

Tennisbaan beter inpassen, meidoornhaag om tennisbaan

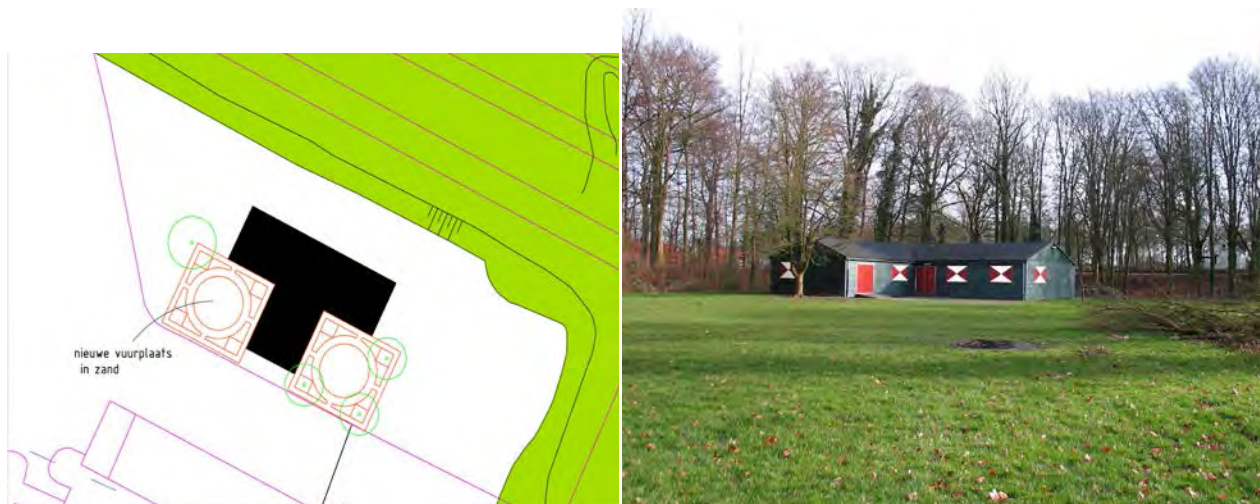
afb. 27 Huidige situatie tennisbaan en vloedgebouw

afb. 28 Zichtbaar maken vloedgebouw, haag rond tennisbaan zorgt voor groen beeld en verbergen rommeligheid op maaiveldniveau.

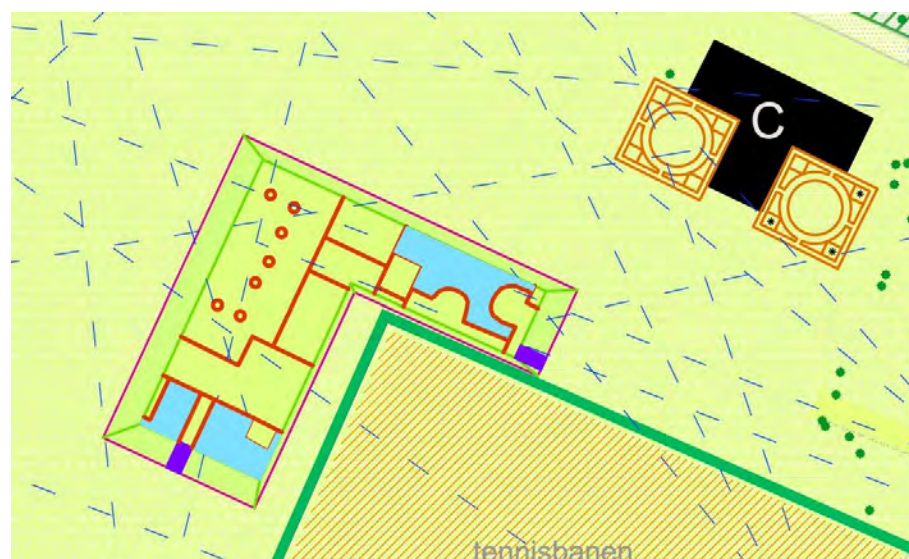
Verfraaien scoutinghuis op plaats Grote Hof

Geïnspireerd op de patronen van de Grote Hof in 1625 is het mogelijk om iets van de toenmalige vormgeving aan te duiden op speelse wijze.

afb. 29 gekleurde luiken refereren aan het verdwenen kasteel, elders in het binnenterrein.

Zichtbaar maken van een klein deel van de fundamenten van het kasteel en van de voorburcht

afb. 30 detail Renovatieplan met op te graven deel

Op de plaats waar de voorburcht eindigt en met een brug overgaat in de burcht een klein deel van de fundamenten zichtbaar maken. Via de mogelijke restanten van de brug loopt men op de fundamenten van het kasteel naar de voormalige binnenplaats, ooit met zuilen. Aan de zuidkant kan men via een trap er weer uit, op de plaats waar een brug lag naar de Kleine Hof. Van die tuin is niets meer zichtbaar.

Het idee is de opgraving wordt uitgevoerd door de archeologische werkgroep Tiel-Buren.

- Talud van de wallen. Op het talud staat opslag van kastanjes, es, eik. Braam loopt door in het grasveld. Doel is een schoon talud dat jaarlijks wordt gemaaid. Alleen 2 kastanjes blijven staan op het talud bij de zuid-westelijke trap.
- Mooie opgangen van beneden naar boven.
- Op het talud van het binnenterrein staat opslag van kastanjes, es, eik. Braam loopt door tot in het grasveld. Doel is een schoon talud dat jaarlijks wordt gemaaid. Alleen 2 kastanjes blijven staan op het talud bij de zuid-westelijke trap.

Parkbos

afb. 31 Renovatieplan voor het parkbos met oude bomen, te planten bomen(blauw) en zichtpunten.

Het park wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van veel oude bomen. In principe dienen die zolang mogelijk behouden te blijven voor de historische waarde, de belevingswaarde en de natuurwaarden. Bij uitval dienen ze herplant te worden. Vanwege de kastanjeziekte en de grote hoeveelheid beuken is echter gezocht naar andere inheemse soorten. Er is gekozen voor inheemse soorten, wintereik, Europese linde en zoete kers, om het karakter van bospark te behouden en de natuurwaarden zo groot mogelijk te laten zijn.

Jonge bomen vinden we ook (kastanje, es, esdoorn) veelal door uitzaai van de grotere exemplaren. Enkele jonge bomen die op de hoekpunten van de wandelpaden staan, kunnen in de toekomst van waarde zijn voor de continuering van het cultuurhistorische beeld. Ditzelfde geldt voor de jonge bomen die op de plaats van de uitgevallen oude bomen tot ontwikkeling zijn gekomen. Deze jonge bomen moeten dan wel in de toekomst de mogelijkheid en ruimte krijgen om verder uit te groeien tot volwassen bomen.

De kastanjes langs de wal zijn in de aftakelingsfase (*Eelerwoude: verwachting levensduur nog circa 5-10 jaar*). Wanneer kastanjes inderdaad gekapt zullen worden is het gewenst de boomstronk te laten staan en een jonger exemplaar ernaast te planten, voorlopig van een andere soort (*Quercus, Prunus avium, Tilia*), zodat bezoekers van het park ook zien dat op deze plek een oude (historische) boom heeft gestaan.

afb. 32 Wanneer kastanjes verdwijnen, deze vervangen door Wintereik, Bastaardeik (*Quercus rosacea*) en Zoete Kers, die in de toekomst even opvallende en indrukwekkende bomen kunnen worden. Paardenkastanjes kunnen wegens kastanjeziekten nu niet worden geplant.

Inheemse heesters

Rode kornoelje en gele kornoelje (*Cornus sanguinea* en *cornus mas*) zijn inheemse soorten die in de Betuwe van oudsher voorkomen¹⁰ en goed in het park passen omdat ze bijzonder mooi zijn met hun rode stengels en witte bloemen of gele bloesem heel vroeg in het voorjaar. Wilde kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*)¹¹ is karakteristiek voor het bosmilieu langs rivieren en beken en dus zeer passend in het bospark. De sierwaarde wordt gevormd door de opvallende rode omhulsels van de oranje zaden. De soort kan tot 6 meter hoog worden. Inheemse vogelkers (*Prunus padus*) Wilde liguster (*ligustrum vulgare*) zijn in 2002 voorgesteld, maar niet geplant. Dat geldt ook voor krent, Hondсроos en Gele kornoelje. Op de vochtiger plekken kunnen Gelderse roos, Geoorde wilg en Vuilboom worden geplant. Bramen dienen alleen langs de binnenwal en de wal bij de begraafplaats verwijderd te worden.

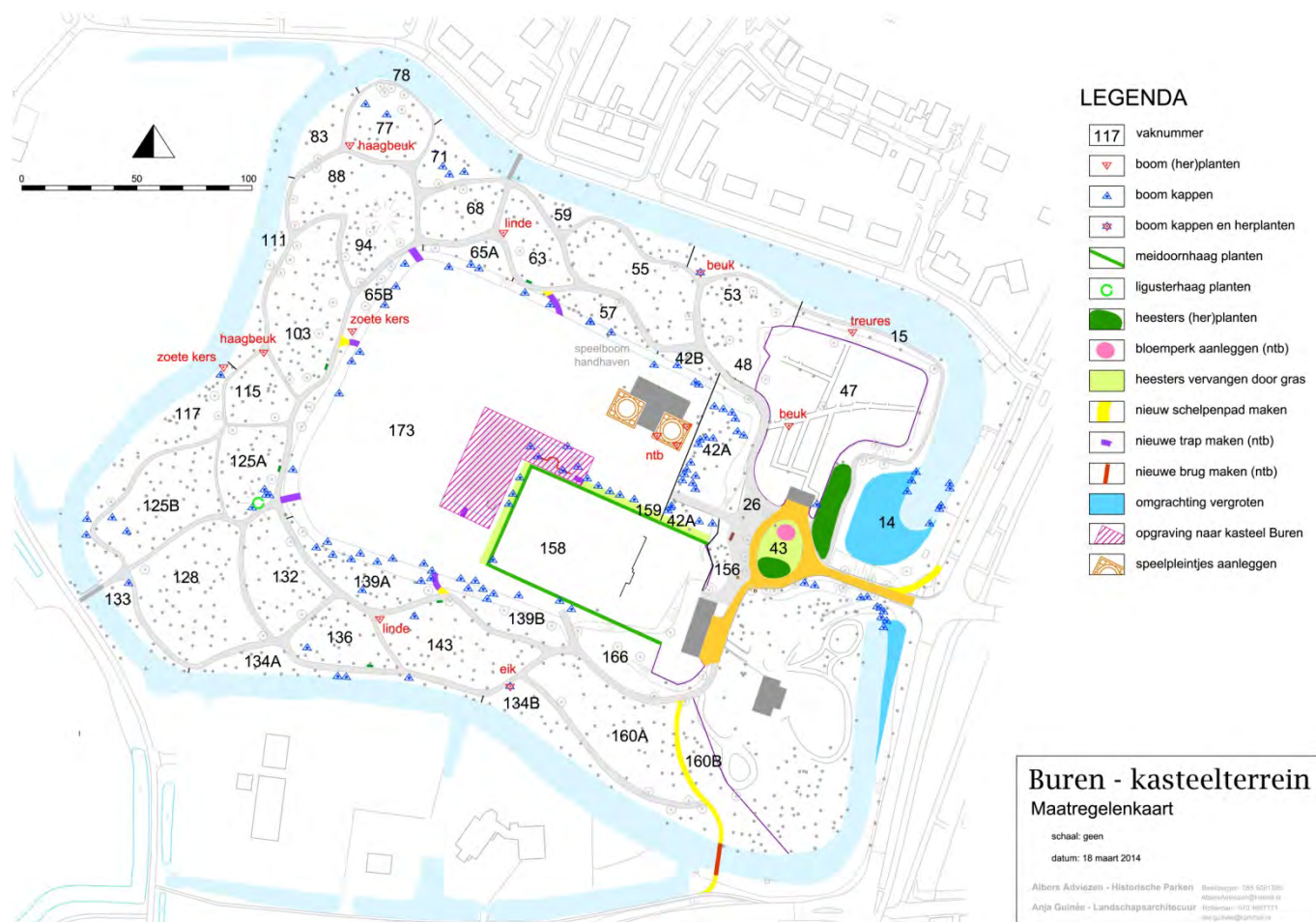
afb. 33 Een boom (linde) planten in de punt van paden, zuidkant vak 143

¹⁰ Bert Maes, *Inheemse bomen en struiken in Nederland en Vlaanderen*, p.112

¹¹ Bert Maes, *idem*, p.139

7. Maatregelen

De vakken zijn overgenomen van de vakkenkaart uit 1992 bij het Beheersplan van Albers Adviezen en Heidemij 1992, zie literatuur.

afb. 34 Kaart Maatregelen en vaknummers

Uit het doel volgen de eenmalige maatregelen.

- betekent kappen
- + betekent planten
- andersoortige maatregelen

Vervolgens dienen de bosvakken *regelmatig onderhouden* te worden met het oog op toekomstbomen. Bij uitval van historische bomen, deze in principe herplanten.

Vaknr/typering	Huidige situatie	Doel	Maatregel / Onderhoud
1 Toegangsweg	Toegangsweg met talud aan beide kanten	Kale dam op termijn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asfalt vervangen door halfverharding ▪ Mooiere lantaarns inpassen, als op Binnenhuizerpoortstraat - Kappen 5 jonge essen , 2 kastanjes zuidkant dam
14 Gracht+talud rondeel	Grasveld, dat aan de noordwestzijde omgeven wordt door een talud met enkele kastanjes, berken en laurierkersen	Gracht	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Laurierkersen op talud vervangen door rododendrons uit vak 43

Vaknr/typering	Huidige situatie	Doel	Maatregel
15 Talud ronddeel/ begraafplaats	Talud met enkele bomen en stinsen	Kaal talud met enkele bomen en stinsen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jonge haagbeuk behouden. + Planten Treures + Aanplant van enkele Prunus spinosa, Prunus padus en Cornus mas bovenaan het talud ▪ Opslag van bomen en struiken op talud verwijderen
26 Grintplein en monument	Bepanting van enkele grote kastanjes en linde	Overgang naar paden en binnenterrein	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verharding als de paden ▪ Bij vervanging kastanjes, lindes planten
42A Bosweide met eiken, beuken en haagbeuken	Rij haagbeuk (voormalige haag), beuk, eik en opslag van beuken	Gras onder de resterende eiken en beuken en rand van haagbeuken	- Dunnen in de eiken en beuken. Een enkele zichttas door rij haagbeuken. Onderaan talud 3 esdoorns kappen t.g.v. eikengroep.
42B Gemengd bos	Bepanting van esdoorn, eik, beuk, iep met hazelaar als struikvormer	Dicht bos met struiklaag	<ul style="list-style-type: none"> -2 beuken kappen onder in talud - Eik onder in talud achter het scoutinggebouw kappen
43 Voorplein	Ovaal struikenperk met jasmijn, laurierkers, zuurbes, rododendrons en hulst	Ovaal grasperk met zichttas naar binnenterrein en aan de zuidkant een hoog struikenperk en noord een rozenperk.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Laurierkers en zuurbes verwijderen ▪ Rododendrons verplanten naar talud(vak 14) ▪ Struikenperk hervormen ▪ Rozenperk aanleggen
47 Algemene begraafplaats	Bepanting van beuk, berk, (treur)es met beukenhagen langs de paden en tussen de graven	Begraafplaats in stand houden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stobbe beuk frezen nabij zijingang Begraafplaats +Beuk herplanten ▪ Hek vervangen
48 Joodse begraafplaats	Kale begraafplaats met aan de voorzijde een ligusterhaag	Begraafplaats in stand houden	▪ <i>Ligusterhaag jaarlijks snoeien</i>
53 Beukenbos	Beukenbos met opslag van beuk	Beukenbos	+ Beuk 52 herplanten
55 Eiken-beukenbos	Beuk en enkele eiken, met opslag van beuk; struiklaag meidoorn, kardinaalsmuts, hazelaar	Eiken-beukenbos	▪ Beuk- en kastanjeopslag verwijderen t.g.v. eiken
57 Robinia rand	Robinia- pseudo- acacia ter versiering aan de rand, esdoorn, linde met onderbegroeiing van hazelaar, sneeuwbes, es	De rand met Robinia pseudo acacia en linde	<ul style="list-style-type: none"> -Esdoorns kappen •Opslag van esdoorn verwijderen
59 Essenbos	Bepanting van es en enkele veldesdoorns met opslag van es en beuken	Essenbos	•Opslag van es en beuk verwijderen
63 Beukenbos	Beukenbepanting met opslag van esdoorn en enkele meidoorns	Beukenbos	•Opslag esdoorn verwijderen + 1 linde planten bij zitbank
65A Robinia rand	Robinia pseudo acacia, linde en beuk met heesters: sneeuwbes, meidoorn, hazelaar	Robinia rand	▪ Sneeuwbes verwijderen t.g.v. andere struiken
65B Kastanjerand (westzijde)	3 kastanjes, opslag van essen; struiklaag sneeuwbes, meidoorn, vlier.	Rand met enkele grote bomen: kastanje, prunus avium	+ Planten van zoete kers Prunus avium naast kastanjestobbe
68 Vak met kolossale beuk	Beuken met opslag van es en enkele meidoorns	Beukenbos	▪ Dunnen van beukenopslag

Vaknr/typering	Huidige situatie	Doel	Maatregel
71 Gemengd bos	Beuk, haagbeuk, esdoorn, berk, met sneeuwbes als ondergroei	Gemengd bos	- Haagbeuk en 4 esdoorns kappen t.g.v. berken
77 groep van 4 beuk, 1 kastanje, waarvan 2 beuk en 1 kastanje op heuveltje	Beplanting van beuk, kastanje, eik, iep met opslag van sneeuwbes en enkele meidoorns	Grote boomgroep ter markering hoek van het park	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Groep vrijzetten: - Kappen van 4 esdoorn +Planten van haagbeuk op hoekpunt van wandelpad (grenzend aan vakken 83 en 88)
78 struikenrand	Smalle rand met sneeuwbes bovenaan het talud	Kaal talud zodat de boomgroep optimaal zichtbaar is	▪Weghalen sneeuwbes
83 Open bosrand	Verdwenen grote wilgen worden niet gemist. Jonge beuken met braam en sneeuwbes als ondergroei	Gemengd bos	▪Gat van voormalige wilg vullen
88 Beukenbos	Beuk met opslag van es	Gemengd bos	-Stam van esdoorn verwijderen
94 Rondeel met kolossale beuk	beuk en esdoorn met opslag van beuken en sneeuwbes	Rondeel en dal zichtbaar houden, tevens spelobject	<ul style="list-style-type: none"> ▪Opslag rondom ronddeel verwijderen -Enkele jonge esdoorns verwijderen t.g.v. andere soorten ▪Rondeel aanaarden wanneer nodig
103 Beukenbos	Nog 7 beuken uit de eerste aanleg en enkele jonge iepen van restant iepenhakhout, meidoorn	Gemengd bos iepenhakhout bevorderen	<ul style="list-style-type: none"> - Kappen van jonge beuken t.g.v. iep ▪ Opslag rondom jonge iepen verwijderen + Aanplant 1 linde
111 Rand met beuken/eiken	Beplanting van beuk, eik met ondergroei van braam, vlier en veel opslag van esdoorn	Fraaie rand	▪Onderhouden
115 Beukenbos	Beuken, kastanje en es, meidoorn ondergroei	Gemengd bos	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opslag van kastanje beperken + Aanplant 1 haagbeuk
117 Rand	Beuk, kastanje, kastanje opslag	Mooie rand, benadrukken brug	<ul style="list-style-type: none"> +Aanplant van 1 Prunus avium (Zoetekers) bij dode kastanje -Kappen van 2 beuken en 1 dode kastanje ▪Oude gehavende treurwilg bij brug niet kappen, vrijzetten
125A Westelijk-Rondeel	Es, iep, eik en kastanje met sneeuwbes	Rondeel zichtbaar maken	<ul style="list-style-type: none"> + Aanplant open rondje van ligusterhaag (1.20m) op ronddeel ▪ Opslag jonge bomen op ronddeel verwijderen t.g.v. ligusterhaag - Esdoorn kappen(naast zitbank)
125B Essenbos	Beplanting van es en enkele jonge beuken met onderbeplanting van meidoorn	Gemengd bos	<ul style="list-style-type: none"> - Kappen van tweetal (kromme) beuken t.g.v. kastanje in de bocht pad ▪Dunnen van essen
128 Essenbos	Es en 1 kastanje met opslag van kastanje; ondergroei van meidoorn en braam	Open bos onder de rand van voormalige wal	<ul style="list-style-type: none"> ▪Dunnen van essen t.g.v. kastanje ▪Struiklaag verwijderen ▪Verminderen van boomkronen
132 Gemengd bos	Kastanje, esdoorn, beuk met opslag van kastanje; ondergroei van sneeuwbes en meidoorn	Gemengd bos(gesloten)	▪ Normaal bosbeheer
133 Beuken-essenbos	Beuk, es met beplanting van kardinaalsmuts en meidoorn	Transparante bosrand	-Beuk op hoek van wandelpad richting brug kappen t.g.v. es en kastanje
134A Zuidrand park	Beuk, es, 1 kastanje, 1 iep, 1 wilg, 1 eik met ondergroei van vlier, meidoorn, kardinaalsmuts en sneeuwkllokjes	Doorzicht over het water, zonnige zuidrand	<ul style="list-style-type: none"> -2 beuken aan zuidkant kappen t.g.v. eik in vak 136 -Kappen van beuk t.g.v. iep

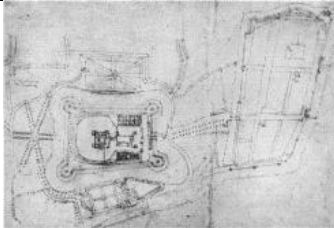
Vaknr/typering	Huidige situatie	Doel	Maatregel
134B Zuidrand met essen/beuken	Es, kastanje, veldesdoorn met opslag van kastanje; ondergroei van vlier, hazelaar en braam	Zonnige open rand met doorkijk naar de Prinsentuin	-Boom 147 kappen en herplanten als eik
136 Beuken-esdoornbos	Beuk, esdoorn, es en 2 eiken met opslag van kastanje; ondergroei meidoorn	Essen-eikenbos + esdoorn en struiken	-Kappen van beuk t.g.v. kastanje bij kruispunt van wandelpaden
139A Rand van beuk, esdoorn, robinia en 1 kastanje	Beuk, robinia, veldesdoorn, 3 zware esdoorns, 1 kastanje met ondergroei van meidoorn en bosaalbes	Robinia rand langs het binnenveld en beukenlaan aan de zuidkant	-Kappen van 3 beuken t.g.v. robinia en veldesdoorn op rand van talud -Kappen van 1 jonge veldesdoorn t.g.v. kastanje op rand van talud -Kappen van kastanje op rand talud -Kappen van jonge esdoorns aan onderkant talud •Verwijderen van kastanje opslag
139B Kastanje rand met beuken slingerlaan	Kastanje, beuk, esdoorn met veel opslag van kastanje en stinsenplanten; vogelmelk, kraailook, boshyacinten	Rand met enkele grote kastanjes	•Verwijderen van kastanje opslag
143 Essen-iepenbos	Es, beuk, 1 esdoorn en iepenhakhout; ondergroei van vlier, meidoorn, hazelaar, bosaalbes en sneeuwbes,	Essen-Iep-Meidoorn-Hazelaar	+Planten van 1 linde op hoekpunt (naast vak 136) • Dunnen van essen t.g.v. iepenhakhout - Kappen van jonge beuken en esdoorns •Terugplaatsen van bankje op hoogste punt langs pad
156 Dichte rand naast Entree tennis	Terras met aangrenzend de tennisbanen	Dichte rand naast entree tennis	Dunnen in boomgroep
158 Tennisbanen		Tennisbanen	
159 Singelbeplanting	Singelbeplanting rondom tennisterrein	Meer openheid en zicht richting het binnenterrein	- Singelbeplanting verwijderen +Aanplant meidoornhaag
160 Essenbos met 5 zware kastanjes	Es, 5 kastanjes en iepenhakhout met ondergroei van meidoorn, hazelaar, kardinaalsmuts, braam en stinsenplanten; kraailook, boshyacinten	Essenbos	•Aanleg brug •Aanleg wandelpad van brug naar clubhuis •Verwijderen opslag kastanje
166 zuidkant van plateau clubhuis	Beuk, kastanje en 1 esdoorn met veel opslag van kastanje en sneeuwbes, meidoorn	Bosvak met beuk langs het pad.	
173 Binnenveld	Grasveld	Grasveld, vlak genoeg voor evenementen Zichtbare fundamente met uitleg	• vrijmaken van de taluds van opslag van bomen • Aanleg toegangsweg van halfverharding naar binnenterrein . Ograving deel van fundamente . verfraaiing scoutinggebouw
174 Wandelpaden	Wandelpaden deels in halfverharding, deels in oude klinkers en bosbodem	Goed bewandelbare paden	•Slechte, drassige plekken in wandelpaden herstellen

8. Bronnen

Literatuur

- 1987 Landschapsbeleidsplan Buren, Heidemij Uitvoering BV, afd. Beheersplannen.
- 1992 Beheersplan Kasteelterrein te Buren, L.H. Albers, J.F.M. van Nuenen Heidemij Adviesbureau, Albers Adviezen 1992 (kaarten, tekeningen, literatuurlijst).
- 1992 Historie Kasteelterrein te Buren, L.H. Albers en C. Sieger, Bijlage bij beheersplan Kasteelterrein te Buren.
- 1998 Groenstructuur Buren, W.K. Voerman, Gemeente Buren.
- 2000 Vijfhonderd jaar Graafschap Buren (1498-1998), in deel II "*het kasteel an Buren, historisch overzicht van het kasteelterrein*", L.H. Albers, Historische vereniging PasQualini Buren.
- 2000 Kasteel Buren, Gemeente Buren, een archeologisch onderzoek, D.A. Bente en P.A.M.M. van Kempen, Bureau RAAP Amsterdam, RAAP-Rapport 611.
- 2000 Kasteel Buren, documentatie, P.W.A. Broeders, L.H. Albers, Albers Adviezen Utrecht (beknopte bouwgeschiedenis, overzicht archieven, kaarten en tekeningen, literatuurlijst).
- 2000 Plantsoen Buren, een visieontwikkeling voor korte en lange termijn, Gemeente Buren.
- 2002 Groenplan Buren, L.H. Albers en W.K. Voerman Adviezen Cultuur- en Civiele Techniek.
- 2003 Plantsoen Buren: het kasteel, Gemeente Buren, een archeologisch onderzoek, P.A.M.M. van Kempen, Bureau RAAP Amsterdam, RAAP-Rapport 934.
- 2013 Kastelen in Gelderland, Kasteelbeschrijving gemeente Buren: Kasteel Buren, Fred Vogelzang.

Bijlage 1. Chronologie gebeurtenissen en eigenaren Kasteelterrein Buren

	Gebeurtenis /rechthebbende/eigenaar	Kaart / tekening
Fase 1: Middeleeuwen	Kasteel	
1190	Otto van Buren, maar kasteel nog niet vermeld.	
1298 Kasteel	Oudst bekende vermelding van het kasteel, Leenheer Graaf van Gelre, leen aan de Van Burens tot 1430.	
1430	Belegering door Arnold van Egmond, Hertog van Gelre. Deze gaf het aan zijn broer Willem van Egmond.	
1472	Frederik van Egmond (1440-1521) ontvangt van Arnold van Egmond de de Heerlijkheid en het kasteel.	
1493	Belegering kasteel, waarbij het zwaar beschadigd raakt. (Floris, zoon van Frederik, streed tegen Karel van Egmond, Hertog van Gelre)	
Fase 2: 16^e Eeuw	Verbouw en uitbreiding kasteel	
1521	Floris van Egmond(1469-1539), zoon van Frederik.	
1524 - 1545	Floris verbouwt en breidt het kasteel uit. Bouwheren: Keldermans, Pasqualini, Vincidor, Seron.	
1539	Maximiliaan van Egmond, Graaf van Buren(1509-1548).	
1548	Dochter Anna van Egmond, Gravin van Buren(1533-1558).	
1551	Anna van Egmond trouwt met Willem van Nassau, Prins van Oranje (1533-1584). Zoon Filips Willem (1554-1618)	
1567	Willem van Nassau vlucht voor de Spanjaarden, waarna koning Filips II zijn bezittingen verbeurd verklaard.	
1572	Willem van Nassau weet het kasteel weer in handen te krijgen.	
1573	Plundering van het kasteel en het stadje door de Spanjaarden.	
1574	Kasteel en stadje worden terug veroverd door troepen van Oranje.	
1584	Filips Willem, prins van Oranje, graaf van Buren(1554-1618), zoon van Anna van Egmond en Willem van Nassau.	
1584	Filips Willem herstelt het kasteel	
Fase 3: 1608-1647	Aanleg tuinen en dreven	
1608	Filips Willem legt Prinsentuin aan.	
1618	Maurits van Nassau(1567-1625), halfbroer van Filips Willem.	
1621	Nieuwe borstwering op rondelen.	
1625-1647	Frederik Hendrik van Nassau(1584-1647), broer van Maurits.	
1625-1628	Aanleg (zij)tuinen, zowel binnen- als buiten de wal.	
	Kaart ca 1628, KH archief	
1630	Aanleg dreven in opdracht van Frederik Hendrik.	

1636-1647	Verfraaiing van het kasteel door bouwheren J. Van Campen en P. Post, in opdracht van Frederik Hendrik.	
	1646-47 Tekening R. Roghman	
Fase 4: 1647-1794	Verval kasteel	
1647	Willem II(1626-1650), zoon van Frederik Hendrik.	
1650	Willem III(1650-1702), zoon van Willem II.	
1650-1672	Stadhouderloos tijdperk.	
1677	Willem III trouwt met de Engelse Maria Stuart II.	
1702	Johan Willem Friso van Nassau-Dietz(1687-1711), neef van Willem III. <i>Henriëtte Amalia regentes(1702-1707)</i> .	
1702-1747	Stadhouderloos tijdperk.	
1711	Willem IV(1711-1751), zoon van Johan Willem Friso. <i>Maria Louisa regentes(1711-1731)</i> .	
1727 1728	 C. Pronk 1728	A. Rademaker, 1727
1751	Willem V(1748-1806), zoon van Willem IV. <i>Anna van Hannover regentes(1709-1759)</i> . <i>Maria Louisa regentes(1759-1765)</i> .	
1789	Pruisische troepen worden in het kasteel ingekwartierd.	
1794	Kasteel wordt gebruikt als hospitaal voor Hessische en Engelse militairen.	
Fase 5: 1804-1883	Eigendom gemeente Buren, Afbraak kasteel	
1804	Regering besluit het kasteel ter afbraak te verkopen. Gemeente Buren wordt eigenaresse.	
1804-1883	Afbraak kasteel Buren, waaronder: slechten van de bolwerken(1843-1852), afbraak voorste gedeelte van de voorpoort(1844), sloop voorpoort(1883).	
Fase 6: 1828-1883	Aanleg begraafplaats	
1828	Gemeente biedt het kerkbestuur een nieuwe begraafplaats op het oude kasteelterrein aan.	
1829	Aanleg nieuwe Algemene Begraafplaats.	
1831	Jacobus van der Lang wordt opzichter van de begraafplaats en krijgt een huisje boven de poort.	
1847	Israëlitische begraafplaats verhuist naar plek naast de Algemene begraafplaats.	
Fase 7: 1860-1899	Uitbreiding Plantsoen	
1859	Raadsbesluit tot uitbreiding van de wandelmogelijkheden op de wallen, tot de aanleg van het Plantsoen	
1860-1861	Wallen omgevormd tot plantsoen	
1880	Aanleg van een "passage" door het Plantsoen.	
ca 1881	Aanplant van bomen(kastanjes, beuken), nu nog aanwezig in het park.	
1883	Opruimen van de laatste restanten van de kasteelruïne.	

1883	Bouw entreegebouw begraafplaats en 'vloedvrij gebouw' (huidige aanleg begraafplaats).	
1899	Oprichting monument van overblijfselen van het kasteel. Later vervangen door het huidige monument	
Fase 8: 20ste eeuw-heden	Wandelpark	
Ca 1935?	Bouw burgemeesterswoning in het park	
ca 1955-1982	Terrein in gebruik als voetbalveld, met houten cantine (1986 afgebrand); Vloedvrije gebouw in gebruik als opslag van gemeentewerken en brandweergarage.	
1971	Monument verdwijnt, wordt vervangen door nieuw monument.	
1982	Aanleg tennisbanen;	
2000	Door archeologisch onderzoek wordt ca 85 cm onder het maaiveld de fundering van de hoofdburcht teruggevonden. De bodem van de gracht ligt op 2.85 cm onder het maaiveld.	
2012	'Vloedvrij gebouw' (tennisver. huis) brandt deels af.	
2013	Herstel vloedvrije gebouw voor de tennisvereniging.	
2013	Afsplitsing privégrond rond woning door plaatsen hek	

Bijlage 2. Kaart Renovatieplan

